Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu yhdeksäs jaosto)

20 päivänä maaliskuuta 2024*

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Valko-Venäjän tilanteen johdosta ja sen johdosta, että Valko-Venäjä on osallisena Venäjän Ukrainaa vastaan kohdistamassa hyökkäyksessä, määrättävät rajoittavat toimenpiteet – Varojen jäädyttäminen – Luettelo henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä sovelletaan – Kantajan nimen merkitseminen luetteloihin ja säilyttäminen niissä – Tuki Lukašenkan hallinnolle – Taloudellinen tuki – Valtion omistama yritys – Kansalaisyhteiskunnan tukahduttaminen – Arviointivirhe

Asiassa T-115/22,

Belshyna AAT, kotipaikka Bobruisk (Valko-Venäjä), edustajinaan asianajajat N. Tuominen ja L. Engelen,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään A. Boggio-Tomasaz ja A. Antoniadis,

vastaajana,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja S. Papasavvas sekä tuomarit L. Truchot, H. Kanninen (esittelevä tuomari), R. Frendo ja T. Perišin,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Kurme,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa esitetyn,

ottaen huomioon 21.6.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion[1]

1 Asiassa kantajana oleva Belshyna AAT vaatii SEUT 263 artiklaan perustuvalla kanteellaan unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan ensinnäkin Valko-Venäjän tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2012/642/YUTP täytäntöönpanosta 2.12.2021 annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen (YUTP) 2021/2125 (EUVL 2021, L 430 I, s. 16) ja Valko-Venäjää koskevista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 765/2006 8 a artiklan 1 kohdan täytäntöönpanosta 2.12.2021 annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/2124 (EUVL 2021, L 430 I, s. 1) (jäljempänä alkuperäiset toimet) ja toiseksi Valko-Venäjän tilanteen johdosta ja sen johdosta, että Valko-Venäjä on osallisena Venäjän Ukrainaa vastaan kohdistamassa hyökkäyksessä, määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2012/642/YUTP muuttamisesta 24.2.2023 annetun neuvoston päätöksen (YUTP) 2023/421 (EUVL 2023, L 61, s. 41) ja Valko-Venäjän tilanteen johdosta ja sen johdosta, että Valko-Venäjä on osallisena Venäjän Ukrainaa vastaan kohdistamassa hyökkäyksessä, määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 765/2006 8 a artiklan täytäntöönpanosta 24.2.2023 annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/419 (EUVL 2023, L 61, s. 20) siltä osin kuin kyseiset toimet koskevat kantajaa.

Asian tausta ja kanteen nostamisen jälkeiset tosiseikat

2 Kantaja on renkaita valmistava yritys, jonka kotipaikka on Bobruisk (Valko-Venäjä).

3 Nyt käsiteltävä asia liittyy rajoittaviin toimenpiteisiin, joita Euroopan unioni on toteuttanut vuodesta 2004 alkaen siltä osin kuin on kyse Valko-Venäjän tilanteesta demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien toteutumisen osalta.

4 Euroopan unionin neuvosto antoi 18.5.2006 [SEUT 75 ja SEUT 215] artiklan nojalla presidentti Lukašenkaan ja tiettyihin Valko-Venäjän virkamiehiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä asetuksen (EY) N:o 765/2006 (EUVL 2006, L 134, s. 1), jonka otsikko on korvattu 20.6.2011 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 588/2011 (EUVL 2011, L 161, s. 1) 1 artiklan 1 kohdalla otsikolla ”Neuvoston asetus (EY) N:o 765/2006, annettu 18 päivänä toukokuuta 2006, Valko-Venäjää koskevista rajoittavista toimenpiteistä”.

5 Neuvosto antoi 15.10.2012 SEU 29 artiklan nojalla Valko-Venäjään kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2012/642/YUTP (EUVL 2012, L 285, s. 1).

6 Päätöksen 2012/642 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja asetuksen N:o 765/2006, sellaisena kuin se on muutettuna 6.11.2012 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 1014/2012 (EUVL 2012, L 307, s. 1), 2 artiklan 4 ja 5 kohdan, jossa on viittaus ensin mainittuun säännökseen, mukaan kaikki sellaisille henkilöille, yhteisöille tai elimille, jotka ovat vastuussa vakavista ihmisoikeusloukkauksista tai kansalaisyhteiskunnan ja demokraattisen opposition tukahduttamisesta tai joiden toiminta muulla tavoin heikentää vakavasti demokratiaa tai oikeusvaltioperiaatteen toteutumista Valko-Venäjällä, sekä luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille, jotka muun muassa tukevat Lukašenkan hallintoa, kuuluvat tai niiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevat varat ja taloudelliset resurssit jäädytetään.

[1] Tästä tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

7 Neuvosto antoi alkuperäiset toimet 2.12.2021. Niiden johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että ”Valko-Venäjän tilanteen vakavuuden vuoksi 17 henkilöä ja 11 yhteisöä olisi lisättävä luetteloon luonnollisista henkilöistä, oikeushenkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin kohdistetaan rajoittavia toimenpiteitä”.

8 Alkuperäisillä toimilla kantajan nimi lisättiin päätöksen 2012/642 3 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten kyseisen päätöksen liitteessä I olevan luettelon B riville 26 ja kyseisen asetuksen liitteessä I olevan asetuksen N:o 765/2006 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten luettelon B (jäljempänä yhdessä riidanalaiset luettelot) riville 26.

9 Neuvosto on merkinnyt alkuperäisiin toimiin kantajan osalta tunnistetiedot ”nimi: avoin osakeyhtiö ’Belshina’”, ”osoite: 4 Minskoe Shosse St., 213824 Bobruisk, Valko-Venäjä”, ”rekisteröintipäivä: 10.1.1994”, ”rekisteröintinumero: 700016217” ja ”verkkosivusto: http://www.belshinajsc.by/” ja oikeuttanut kantajaan kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen seuraavilla perusteilla:

”[Kantaja] on yksi johtavista valtion omistamista yhtiöistä Valko-Venäjällä ja suuri ajoneuvojen renkaiden valmistaja. Se on siten Lukašenkan hallinnolle merkittävä tulonlähde. Valko-Venäjän valtio saa suoraa hyötyä [kantajan] tuotoista. Näin ollen [kantaja] tukee Lukašenkan hallintoa.

[Kantajan] työntekijät, jotka osoittivat mieltään ja lakkoilivat elokuussa 2020 pidettyjen presidentinvaalien jälkeen, irtisanottiin. Näin ollen [kantaja] on vastuussa kansalaisyhteiskunnan tukahduttamisesta.”

10 Neuvosto ilmoitti 3.12.2021 päivätyllä kirjeellä kantajalle, että sen nimi oli merkitty riidanalaisiin luetteloihin.

11 Kantaja pyysi 30.12.2021 päivätyllä kirjeellä neuvostolta mahdollisuutta tutustua tietoihin ja todisteisiin, jotka tukivat sen nimen merkitsemistä riidanalaisiin luetteloihin, sekä tämän merkitsemisen uudelleentarkastelua.

12 Neuvosto toimitti 14.1.2022 päivätyllä kirjeellä kantajalle asiakirjat, jotka sisälsivät todisteet, joita oli käytetty päätettäessä kantajan nimen merkitsemisestä riidanalaisiin luetteloihin, ja ilmoitti tiedottavansa sille myöhemmin uudelleentarkastelua koskevan pyynnön johdosta toteutetuista toimista.

13 Neuvosto antoi 24.2.2022 päätöksen 2012/642 muuttamisesta annetun päätöksen (YUTP) 2022/307 (EUVL 2022, L 46, s. 97) ja asetuksen (EY) N:o 765/2006 8 a artiklan täytäntöönpanosta annetun täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/300 (EUVL 2022, L 46, s. 3) (jäljempänä 24.2.2022 toteutetut toimet), joilla se säilytti kantajan nimen riidanalaisissa luetteloissa syistä, jotka olivat olennaisilta osin samat kuin alkuperäisissä toimissa.

14 Neuvosto ilmoitti 21.12.2022 päivätyllä kirjeellä kantajalle aikomuksestaan jatkaa siihen kohdistettuja rajoittavia toimenpiteitä ja tukeutui tältä osin mainittuun kirjeeseen liitettyyn asiakirjaan.

15 Kantaja vastasi 20.1.2023 päivätyllä kirjeellä, että neuvoston toimittama asiakirja ei oikeuttanut kantajan nimen säilyttämistä riidanalaisissa luetteloissa.

16 Neuvosto toteutti 24.2.2023 toimet, joilla kantajan nimi säilytettiin riidanalaisissa luetteloissa samoilla perusteilla kuin 24.2.2022 toteutetuilla toimilla.

17 Neuvosto ilmoitti 27.2.2023 päivätyllä kirjeellä, että 20.1.2023 päivättyyn kirjeeseen sisältyvät huomautukset eivät asettaneet kyseenalaiseksi sen arviointia, jonka mukaan kantajan nimi oli aiheellista säilyttää riidanalaisissa luetteloissa.

Asianosaisten vaatimukset

18 Tarkistettuaan kannetta unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 86 artiklan nojalla kantaja vaatii, että tuomioistuin

– kumoaa alkuperäiset toimet ja toimet, joilla kantajan nimi säilytetään riidanalaisissa luetteloissa, siltä osin kuin ne koskevat kantajaa

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– hylkää neuvoston toissijaisen vaatimuksen, joka koskee sen määräämistä, että täytäntöönpanopäätöksen 2021/2125 vaikutukset pidetään voimassa kantajaa koskevilta osin, kunnes täytäntöönpanoasetuksen 2021/2124 osittainen kumoaminen tulee voimaan.

19 Neuvosto vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– toissijaisesti siinä tapauksessa, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaisi kantajaan sovellettavat rajoittavat toimenpiteet, määrää, että täytäntöönpanopäätöksen 2021/2125 vaikutukset pidetään voimassa kantajaan nähden siihen saakka, kunnes täytäntöönpanoasetuksen 2021/2124 osittainen kumoaminen tulee voimaan.

Oikeudellinen arviointi

[– –]

Vaatimus luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien osittaisesta kumoamisesta

84 Kantaja vaatii kanteen tarkistamista koskevassa kirjelmässä luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien kumoamista itseään koskevilta osin.

85 Kanteen tarkistamista koskevasta kirjelmästä esittämissään huomautuksissa neuvosto esittää, että vaatimus luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien osittaisesta kumoamisesta voidaan ottaa tutkittavaksi ja että se on hylättävä perusteettomana.

Kanteen tarkistuksen tutkittavaksi ottaminen

86 Kun otetaan huomioon, että kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytysten tutkiminen kuuluu ehdottomiin prosessinedellytyksiin ja että kannetta tarkistettaessa on näin ollen tutkittava, täyttyvätkö työjärjestyksen 86 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset (ks. vastaavasti tuomio 14.12.2018, Hamas v. neuvosto, T-400/10 RENV, EU:T:2018:966, 139–145 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), unionin yleinen tuomioistuin tiedusteli istunnossa asianosaisten näkemyksiä tältä osin.

87 Unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin antamissaan vastauksissa sekä kantaja että neuvosto väittivät, että sillä, ettei kantaja ollut nyt käsiteltävässä asiassa mukauttanut vaatimuksiaan siten, että se vaati 24.2.2022 annettujen toimien kumoamista kantajaa koskevilta osin, ei voinut olla vaikutusta kanteen sellaisen kanteen tarkistuksen tutkittavaksi ottamiseen, jonka tuloksena kanteessa vaaditaan myös luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien osittaista kumoamista.

88 Asianosaiset vetoavat näkemyksensä tueksi siihen, ettei 14.12.2018 annetun tuomion Hamas v. neuvosto (T-400/10 RENV, EU:T:2018:966) 141 ja 142 kohdasta ja 24.11.2021 annetun tuomion LTTE v. neuvosto (T-160/19, ei julkaistu, EU:T:2021:817) 90 ja 96 kohdasta ilmeneviä päätelmiä voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa. Asianosaiset toteavat, että kyseisiin tuomioihin johtaneet asiat koskivat rajoittavia toimenpiteitä, jotka unioni oli toteuttanut erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi 27.12.2001 hyväksytyn neuvoston yhteisen kannan 2001/931/YUTP (EYVL 2001, L 344, s. 93) nojalla, jonka osalta säädökset, joissa luetellaan henkilöt ja yhteisöt, joita rajoittavat toimenpiteet koskevat, kumotaan ja korvataan uusilla toimilla neuvoston säännöllisin väliajoin suorittaman uudelleentarkastelun yhteydessä, kun taas Valko-Venäjää koskevien rajoittavien toimenpiteiden yhteydessä riidanalaisten luetteloiden säännöllinen uudelleentarkastelu toteutetaan oikeudellisina toimina, joilla muutetaan päätöksen 2012/642 ja asetuksen N:o 765/2006 soveltamisaikaa tai liitteitä. Neuvosto väitti myös, että luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien kumoamista koskevan vaatimuksen ottaminen tutkittavaksi oli prosessiekonomian tavoitteen mukaista.

89 On palautettava mieleen, että työjärjestyksen 86 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jos toimi, jonka kumoamista vaaditaan, on korvattu tai sitä on muutettu toisella toimella, jonka kohde on sama, kantaja saa tämän uuden seikan huomioon ottamiseksi tarkistaa kannetta ennen asian käsittelyn suullisen vaiheen päättämistä tai ennen unionin yleisen tuomioistuimen päätöstä ratkaista asia ilman käsittelyn suullista vaihetta.

90 Nyt käsiteltävässä asiassa on ensinnäkin huomautettava, että sekä alkuperäisten toimien että luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien tarkoituksena on kantajaa koskevilta osin kohdistaa kantajaan yksilöllisiä rajoittavia toimenpiteitä, joilla jäädytetään kaikki sen varat ja taloudelliset resurssit päätöksen 2012/642 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja asetuksen N:o 765/2006 2 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti.

91 Toiseksi on todettava, että – kuten asianosaiset ovat perustellusti huomauttaneet – järjestelmässä, jolla otetaan käyttöön Valko-Venäjää koskevia rajoittavia toimenpiteitä, yksilölliset rajoittavat toimenpiteet toteutetaan siten, että kohteena olevien henkilöiden, yhteisöjen tai elinten nimet merkitään riidanalaisiin luetteloihin, jotka ovat päätöksen 2012/642 ja asetuksen N:o 765/2006 liitteissä.

92 Alkuperäisillä toimilla muutettiin tässä yhteydessä päätöksen 2012/642 ja asetuksen N:o 765/2006 liitteitä siten, että muun muassa kantajan nimi merkittiin riidanalaisiin luetteloihin. Luetteloissa säilyttämistä koskevista toimista on todettava yhtäältä, että päätöksellä 2023/421 jatkettiin päätöksen 2012/642 – jonka liitteessä I, sellaisena kuin se on muutettuna täytäntöönpanopäätöksellä 2021/2125, mainitaan kantajan nimi – soveltamista 28.2.2024 saakka, ja toisaalta, että täytäntöönpanoasetuksella N:o 2023/419 muutettiin asetuksen N:o 765/2006 liitettä I säilyttäen kuitenkin ainakin implisiittisesti kantajan nimen merkintä kyseisessä liitteessä. Näin ollen on katsottava, että luetteloissa säilyttämistä toimilla on muutettu alkuperäisiä toimia työjärjestyksen 86 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

93 Tästä seuraa, että työjärjestyksen 86 artiklan taustalla olevan prosessiekonomian tavoitteen mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 13.9.2018, Almaz-Antey v. neuvosto, T-515/15, ei julkaistu, EU:T:2018:545, 43 ja 44 kohta) kantajalla, joka oli kanteessa vaatinut alkuperäisten toimien kumoamista, oli oikeus tässä menettelyssä tarkistaa kannetta vaatiakseen myös luetteloissa säilyttämistä koskevien toimien kumoamista, ja näin siitä huolimatta, ettei se ollut aikaisemmin tarkistanut kannetta vaatiakseen 24.2.2022 toteutettujen toimien kumoamista.

94 Näin ollen on katsottava, että kanteen tarkistamista koskeva pyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

[– –]

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Valko-Venäjän tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2012/642/YUTP täytäntöönpanosta 2.12.2021 annettu neuvoston täytäntöönpanopäätös (YUTP) 2021/2125, Valko-Venäjää koskevista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 765/2006 8 a artiklan 1 kohdan täytäntöönpanosta 2.12.2021 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/2124, Valko-Venäjän tilanteen johdosta ja sen johdosta, että Valko-Venäjä on osallisena Venäjän Ukrainaa vastaan kohdistamassa hyökkäyksessä, määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2012/642/YUTP muuttamisesta 24.2.2023 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2023/421 ja Valko-Venäjän tilanteen johdosta ja sen johdosta, että Valko-Venäjä on osallisena Venäjän Ukrainaa vastaan kohdistamassa hyökkäyksessä, määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 765/2006 8 a artiklan täytäntöönpanosta 24.2.2023 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2023/419 kumotaan siltä osin kuin ne koskevat Belshyna AAT:tä.**

2) **Euroopan unionin neuvosto velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Papasavvas Truchot Kanninen

Frendo Perišin

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä maaliskuuta 2024.

Allekirjoitukset